www.architektura.muratorplus.pl

ARCHITEKTURA

3 (198) MARZEC 2011 CENA 14,90 zł (w tym 5% VAT) NAKŁAD 10 000 INDEX 328197 ISSN 1232-6372

DOM À LA MEDUSA

PONADTO

CZY ARCHITEKT
RZĄDZI W MIEŚCIE

2011 03
ISSN 1232-6372

Architektura chińska: nowa i nieoczekiwana?

Chińska architektura powoli wychodzi z okresu fascynacji globalizacją i wzorami zagranicznymi, wchodząc w fazę, którą można by nazwać „okresem autorefleksji". Dobrze pokazują to projekty wyróżnione Chińską Nagrodą Architektoniczną przyznawaną przez magazyn „World Architecture"

Chińska Nagroda Architektoniczna WA 2010
(WA Chinese Architecure Award 2010)
Rozstrzygnięcie: 24 września 2010
Jury: Qi Xin (Qixin Architecture Design Office, Pekin), Meng Yan (URBANUS, Shenzhen), Liang Jingyu (Approach Architecture Studio, Pekin), Wang Lu („WA", redaktor naczelny, Pekin), Wu K.T. (Dyrektor Taipei Art Museum, Tajwan), Wang Weijen (Wydział Architektury, Hong Kong University), Krzysztof Ingarden (Ingarden & Ewý Architekci, Wydział Architektury i Sztuk Pięknych, Krakowska Akademia im. K. F. Modrzewskiego, Polska)

*Pełna prezentacja nagród ostatniej edycji w numerze 10/10 „World Architecture" (**www.wamp.com.pl**) oraz na naszej stronie internetowej **www.architektura-murator.pl***
Zdjęcia dzięki uprzejmości „World Architecture"/ Tsinghua University

[1] *Wang Lu, Editorial, „World Architecture", 2/09*

___Nagroda Chinese Architecture Award została zainicjowana w 2002 roku przez wydawnictwo magazynu „World Architecture", działające przy Uniwersytecie Tsinghua w Pekinie. Celem jej jest ocena i wybór najciekawszych realizacji autorstwa architektów chińskich i nauczycieli akademickich ze szkół architektonicznych w Chinach, Hongkongu, Makao i na Tajwanie. Wyniki ogłaszane są co dwa lata, a nagroda jest obecnie jedną z najważniejszych w kraju. W skład jury, któremu przewodniczy profesor Wang Lu, redaktor naczelny wydawnictwa, wchodzą wybitni architekci z Chin, w tym laureaci poprzednich edycji oraz zaproszeni architekci zagraniczni. Nagroda promuje architekturę innowacyjną, odnoszącą się do kultury i kontekstu miejsca, reagującą na problemy lokalnych społeczności, a przede wszystkim świeżą i autentyczną. Jej zadaniem, jak to ujął profesor Wang Lu, jest: *pobudzanie intelektualnego klimatu chińskiej twórczości architektonicznej, promocja architektonicznej kreacji i wysokiej jakości chińskiego budownictwa, przedstawianie umiejętności, wiedzy i dokonań chińskich architektów, rozwijanie umiejętności percepcji architektury i budowanie szacunku społecznego dla chińskiej twórczości projektowej, a także budowanie wizerunku chińskiej architektury na świecie.*[1]

___W każdej edycji przyznawane są trzy równorzędne nagrody główne i kilkanaście wyróżnień honorowych. Projekty nagrodzone w 2010 roku tworzą ciekawy, nowy obraz współczesnej architektury chińskiej. Jest on odmienny od wizerunku kreowanego przez światowe media i kojarzonego powszechnie ze spektakularnymi osiągnięciami architektonicznymi związanymi z olimpiadą w 2008 roku, czy też gigantycznymi projektami chińskich firm deweloperskich (na przykład SOHO 1, SOHO 2, SOHO 3 w Pekinie) i architektonicznymi ikonami wielkich miast (na przykład opera w Guangzhou, CCTV w Pekinie, biblioteka i sala koncertowa w Shenzhen), które realizują w Chinach zagraniczni starchitekci: Kengo Kuma, Zaha Hadid, Arata Isozaki, Rem Koolhaas, Steven Holl i inni.

___Nagrodzone projekty nie są komercyjnymi budynkami o wielkiej skali. To przeważnie małe obiekty o funkcjach edukacyjnych i kulturalnych, zlokalizowane z dala od wielkich metropolii. Mają własny język i przekaz. Nie naśladują, nie udają. Pomimo wielu różnic, można znaleźć w nich wspólne cechy. Wymieńmy pięć: refleksję nad znaczeniem kulturowym obiektu, świadomość historii; zwrócenie uwagi na realizację potrzeb lokalnych społeczności; osadzenie w kontekście lokalnym – poszukiwanie środków wyrazu i materiałów właściwych dla miejsca i jego historii; świadome tworzenie przestrzeni publicznych; umiejętność formalnego abstrahowania i stosowania współczesnego języka.

___Laureaci poprzedniej edycji, rozstrzygniętej w 2008 roku, to architekci młodego i średniego pokolenia prowadzący biura, których projekty zaczynają być dostrzegane w Chinach i za granicą (na przykład URBANUS – Liu Xiaodu, Meng Yan, AZL Atelier Zhanglei – Zhang Lei i Approach Architecture Studio – Liang Jingyu). Jest rzeczą charakterystyczną, że wszystkie

Nagrodzone projekty to przeważnie małe obiekty o funkcjach edukacyjnych i kulturalnych, zlokalizowane z dala od wielkich metropolii

nagrodzone poprzednio obiekty zrealizowano z wykorzystaniem – typowej dla chińskiego budownictwa – cegły. Można mówić o renesansie tego tradycyjnego materiału. Cegłę odzyskuje się przy rozbiórkach, przechowuje i używa wielokrotnie. Materiał ten w nagrodzonych pracach traktowany jest nowatorsko, architekci eksperymentują z możliwościami, jakie on daje, eksponują różne wątki, możliwości dekoracyjne i tektoniczne. Jednocześnie omawiane obiekty są próbą poszukiwania skali odpowiadającej tradycyjnej przestrzeni zabudowy mieszkalnej i relacji pomiędzy przestrzenią wewnętrzną i zewnętrzną. Ten typ poszukiwań materiałowych i przestrzennych charakterystyczny jest także dla architektury nienagrodzonego WA Chinese Architecure Award, ale chyba najbardziej znanego na świecie chińskiego artysty i architekta – Ai Wei Wei.

___Architektura chińska powoli wychodzi z okresu fascynacji globalizacją i wzorami zagranicznymi, wchodząc w nurt planowania proekologicznego, a także na drogę odzyskiwania utraconych korzeni kulturowych, którą można nazwać „okresem autorefleksji", tym bardziej, iż osiągnęła już zachodni *know-how* i powoli współpraca z zagranicznymi architektami przestaje być dla tutejszych projektantów wyzwaniem. Dzięki świadomości błędów popełnionych w związku z raptowną urbanizacją i industrializacją lat poprzednich, zmienia się też w Chinach spojrzenie na miasto. Wzrasta znaczenie historycznego kontekstu, a ocalałe hutongi stają się atrakcjami turystycznymi i modnymi dzielnicami artystów. Ponadto Chiny zaczynają kierować swoją uwagę na tworzenie miast ekologicznych, rozwijanych w myśl zasad zrównoważonego rozwoju. Przykładem mogą być projekty Dongtan pod Szanghajem i Tianjin-eco city. Symptomatyczne jest też promocyjne hasło wystawy Expo 2010 w Szanghaju *Better City, Better Life*.

___W Polsce ani skala, ani prędkość obecnych ekonomicznych zmian i wiążących się z tym urbanistycznych procesów, nie uprawniają do bezpośredniego porównania ich z tymi, które zachodzą w Chinach. Jednak warto Chiny obserwować i wyciągać wnioski. Wielkość gospodarki tego kraju pozwala na tworzenie eksperymentalnych miejskich projektów ekologicznych; polskich miast nie stać na tak radykalne przedsięwzięcia. Jednak, na co wskazują nagrody WA 2010, obok tych wielkich i ambitnych inwestycji, powstają obiekty o małej skali, za to o dużym ładunku kulturowym. I nurt ten stanie się wkrótce, jak sądzę, najciekawszym polem nowoczesnej i eksperymentalnej architektury chińskiej.

___Błędem byłoby niezauważenie chińskich doświadczeń w dziedzinie dużych urbanistycznych projektów proekologicznych, jednak równie dotkliwe byłoby przeoczenie tego, że wielkoskalowy „architektoniczny globalizm" przemija i że najciekawsze eksperymenty przeprowadzać można na własnym poletku znanej lokalnie, ale nie do końca rozpoznanej i przetrawionej współcześnie tradycji. Pięć wymienionych wyżej cech, które charakteryzują projekty nagrodzone Chińską Nagrodą Architektoniczną WA 2010, z powodzeniem mogłoby stanowić wytyczne kierunku poszukiwań indywidualnego, wyrastającego z lokalnej tradycji, a zarazem współczesnego wyrazu architektury w Polsce.

Krzysztof Ingarden
Współpraca: **Marta A. Urbańska**